

Fra *Ford Ka* til *Ford Galaxy* – på vej mod et nyt bibliotekslandskab?

Af Tove Schmidt

Uddannelsespolitisk har det seneste år været det mest mærkelige, jeg har oplevet i mine mange år i denne sektor: i det tidlige forår 2006 begyndte de første rygter om en stor uddannelsesreform at dukke op – en reform der skulle omfatte hele det store felt af uddannelser indenfor det mellemlange, videregående område (MVU) og oven i købet inddrage nogle af de korte videregående uddannelser (KVU).

Tove Schmidt
Biblioteksleder
CVU Vest, Esbjerg
tove.schmidt@cvu-vest.dk

I begyndelsen af maj sprang bomben: landets 22 CVU'er skulle samles til 6-8 professionshøjskoler og samtidig inddrage nogle af erhvervsskolerne. Og hele denne reform skulle være på plads inden julen 2006: CVU-bestyrelserne fik 1 måned til at overveje institutionens eventuelle nye fusions/samarbejds muligheder. Undervisningsministeriet skulle have et svar senest 5. juni, lovforslaget skulle sendes i høring primo september, fremsættes efteråret 2006, vedtages inden årsskiftet, gældende og fuldt implementeret fra 1.1.2008.

I august måned meldte regeringen ud, hvordan de mente, det nye institutionslandskab skulle se ud bestående af 7 professionshøjskoler på landsplan:

- Nordjyllands professionshøjskole
 - Professionshøjskolen i Jylland
 - Sydjyllands professionshøjskole
 - Lillebælt professionshøjskole
 - Sjællands professionshøjskole
 - Øresund professionshøjskole
 - Pædagogisk professionshøjskole
- Denne opdeling er p.t. det eneste konkrete, der er udmeldt fra centralt hold. Indtil videre har vi ikke set noget til loven – men det politiske

apparat arbejder for fuld damp. Til gengæld er uddannelsessektoren i nogle dele af landet begyndt at agere på det nuværende grundlag og er i fuld gang med på forhånd at implementere reformen ved at lave frivillige fusioner og sammensmeltninger af såvel tidligere CVU'er som enkeltstående uddannelsesinstitutioner. Tendensen er, at det bliver meget store og tværgående institutioner, som niveaumæssigt kommer til at omfatte næsten alle professionsuddannelserne på det mellemlange, videregående område.

Og det bliver rigtig store institutioner: Professionshøjskolen Jylland (som rygterne melder kommer til at hedde Professionshøjskolen Via) bliver en institution med 14.000 studerende, 1700 ansatte, 24 studiesteder fordelt fra Århus Havn til Thisted. Man udbyder et væld af uddannelser, spændende fra pædagoger og sygeplejersker til ingeniører og markedsføringsøkonomer.

Samtidig med at institutionsbilledet totalt nytænkes, må biblioteksbilledet også gentegnes. I samarbejde med Rektorkollegiet og Fagligt Forum igangsatte Undervisningsministeriet derfor et hurtigt udredningsarbejde, der med fokus på organiseringen og udviklingen af de kommende professionshøjskolebiblioteker skulle komme med et idé-katalog til, hvordan disse nye biblioteker kunne være med til at fremme professionshøjskole-tænkningen. Resultatet blev rapporten

"*Viden i spil*"¹, hvori Claus Bjerg, Peter Rubeck og undertegnede prøver at klarlægge nogle af de problemområder, man på uddannelsesinstitutionerne bliver nødt til at forholde sig til, når man i løbet af 10 måneder vil/skal bevæge sig fra at være 200 mere eller mindre selvstændige uddannelsesbiblioteker til 7-8 professionshøjskolebiblioteker. Rapporten prøver at komme med et bud på, hvordan man kan organisere disse biblioteker og hvilke opgaver, bibliotekerne skal løse i de nye fællesskaber.

Det nuværende uddannelsesbibliotekslandskab er meget varieret. I de nye konstruktioner vil der indgå biblioteker, som er monoinstitutionelle, dvs. man har altid været specialbibliotek for en enkelt uddannelse. Man har ikke været omfattet af de senere års mange CVU konstruktioner, men har kunnet fokusere sine aktiviteter i forhold til en kendt hverdag og en kendt målgruppe, som f. eks. at være bibliotek ved Den sociale Højskole. I den samme konstruktion kommer også biblioteker, der i løbet af de senere år har været igennem adskillige fusioner og er blevet både multiinstitutionelle og multiprofessionsfaglige. I de biblioteker har man fået mange erfaringer med

¹ *Viden i spil* : biblioteksorganisation og biblioteksudvikling i professionshøjskolerne / Udarbejdet af Claus Bjerg, Peter Rubeck, Tove Schmidt. 2006. Ses på : www.uvm.dk/admin/institutionsstruktur/documents/Videnispil.pdf

I løbet af 10 måneder vil/skal man bevæge sig fra at være 200 mere eller mindre selvstændige uddannelsesbiblioteker til 7-8 professionshøjskolebiblioteker.

Det store spørgsmål bliver hvordan alle disse mange små, halvstore og store biblioteker kan finde en ny fælles identitet i de nye institutioner.

fusioner og systemskift, såvel organisatorisk som biblioteksteknisk. De nye professionshøjskolebiblioteker bliver altså sammensat af biblioteker med meget forskelligt erfaringsgods – og meget forskellige traditioner. Det store spørgsmål bliver, hvordan alle disse mange små, halvstore og store biblioteker kan finde en ny fælles identitet i de nye institutioner. En af rapportens mange anbefalinger er, at man er nødt til at ansætte eller udnævne biblioteksledere til at styre dette store fusionsprojekt – på tværs af traditioner og ønsker.

Der er nok ingen tvivl om, at det bliver 6-8 forskellige løsninger, der bliver valgt i de nye professionshøjskoler. Udgangspunktet og grundvilkårene (geografiske, økonomiske, organisatoriske og uddannelsesmæssige) er så forskellige, at det er svært at forestille sig den samme løsning som optimal for alle professionshøjskoler. Det, der bliver fælles for de nye biblioteker er, at man fra at være en biblioteksorganisatorisk og bibliotekspolitisk "Ford Ka-model", rykker op i "Ford Galaxy-klassen" – alene på grund af størrelse og økonomi.

Og med Galaxy-klassen hører også et større ansvar, ikke blot indadtil i professionshøjskoleregi, men også på det bibliotekspolitiske nationale plan. Det bliver en udfordring for de 6-8 biblioteksledere at få professionshøjskolebibliotekerne placeret i det bibliotekspolitiske felt. Professionshøjskolebibliotekerne vil stadig, på trods af størrelsen, være defineret som noget andet end de

to gamle typer: folkebiblioteker og forskningsbiblioteker. Vi vil stadig være den 3. type, nemlig uddannelsesbiblioteker, hvis særkende er den tætte tilknytning og integration til uddannelsesmiljøet. Men med Galaxy-klassen følger også, at man må påtage sig en del af ansvaret for den bibliotekspolitiske udvikling i Danmark.

Det handler ikke blot om, at uddannelsessektoren skal deltage i det interurbane lånersamarbejde, kørselsordninger og lign., det handler lige så meget om, at professionshøjskolebibliotekerne skal være aktive medspillere på det politiske plan. Denne opgave har mange facetter lige fra indsendelse af høringsvar på bibliotek.dk's udviklingsplan, over deltagelse i Biblioteksledermødet, opstilling af kandidater til alle mulige råd og udvalg til aktiv deltagelse i debatten i biblioteksfaglige presse. I øjeblikket møder vi stor interesse fra det politiske system i forhold til uddannelsesbibliotekerne og deres rolle i de kommende professionshøjskoler, så fra politisk side er der p.t. reserveret en stor parkeringsplads til den nye bil, for nu at blive i metaforen.

Jeg er langt mere usikker på, om man i den øvrige del af bibliotekssektoren er helt klar over, hvad denne uddannelsesreform kommer til at be-

tyde for det fremtidige samarbejde.

I løbet af en meget kort årrække skal man revidere alle forestillinger om små uddannelsesbiblioteker indenfor MVU-området, som man fra folke- og forskningsbibliotekernes side (f. eks.) kan tilbyde at hjælpe med forskellige driftsopgaver – eller sågar tilbyder at drive biblioteket for.

I fremtiden vil man skulle indgå i ligeværdige samarbejder om udvikling af fælles problemløsninger – og den nytænkning af roller og samarbejdsmodeller skal nok afstedkomme et enkelt sammenstød eller to. Vi må så bare håbe, at det ikke giver alt for mange buler og skrammer i bilerne, før vi alle har vænnet os til den nye størrelse køretøj.

Det, der bliver fælles for de nye biblioteker er, at man fra at være en biblioteksorganisatorisk og bibliotekspolitisk "Ford Ka-model", rykker op i "Ford Galaxy-klassen" – alene på grund af størrelse og økonomi.